

Απόσπασμα της απόφασης ΑΠ 855/2018

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων [1718](#) και [1721](#) παρ 1α Α.Κ. σαφώς συνάγεται ότι είναι άκυρη η ιδιόγραφη διαθήκη, εφόσον αυτή δεν έχει γραφεί ολόκληρη με το χέρι του διαθέτη και δεν έχει χρονολογηθεί και υπογραφεί από αυτόν.

Ο νόμος απαίτησε την καθ' ολοκληρίαν γραφή της ιδιόγραφης διαθήκης από το χέρι του ίδιου του διαθέτη, που ο ίδιος προσδιορίζει και διευθύνει την κίνηση προς γραφή προερχόμενη από τη δική του σωματική επάρκεια προς διασφάλιση της γνησιότητας και του περιεχομένου της τελευταίας βούλησης αυτού (διαθέτη), μη επιτρέποντας την επέμβαση ξένης χειρός σ' αυτήν, και, εφόσον δεν διακρίνει, απαιτείται να είναι ιδιοχείρως γραμμένη ολόκληρη η διαθήκη απ' αρχής μέχρι τέλους, το οποίο επισημαίνεται με την επίσης ιδιοχείρως γραμμένη υπογραφή του διαθέτη. Δεν αποτελεί όμως παρέμβαση, που να επηρεάζει το κύρος της διαθήκης, αν τρίτος υποστήριζε το χέρι του διαθέτη, κατά τη διατύπωση της

δήλωσης της τελευταίας βούλησής του, ώστε να μπορεί να γράφει πιο άνετα.

Η διαθήκη είναι όμως άκυρη όταν ο τρίτος δεν υποστήριζε μόνο το χέρι του διαθέτη, αλλά και το κατεύθυνε, ώστε η γραφική κίνηση να προέρχεται από τον τρίτο και όχι από το διαθέτη, ο οποίος γίνεται άβουλο όργανο του τρίτου. Η διάταξη του άρθρου 1721 ΑΚ αποτελεί κανόνα δημόσιας τάξης, με την έννοια του [άρθρου 3 ΑΚ](#), δεν μπορεί δηλαδή η ιδιωτική βούληση να παραμερίσει τις διατυπώσεις σύνταξης που ορίζει ο νόμος, ώστε κάθε παρέκκλιση από τον τύπο που καθιερώνει ο νόμος να επιφέρει την ακυρότητα της διαθήκης [...].

[...] Έτσι που έκρινε το Εφετείο διέλαβε στην απόφασή του ασαφείς, ανεπαρκείς και αντιφατικές αιτιολογίες, ως προς το ουσιώδες ζήτημα της ακυρότητας της ένδικης διαθήκης, επειδή έχει γραφεί ολόκληρη από τρίτον που δεν υποστήριζε το χέρι της διαθέτου για να γράφει πιο άνετα, αλλά αυτός διήυθυνε τη γραφίδα, έτσι ώστε καθίστανται ανέφικτος ο αναιρετικός έλεγχος ως προς την ορθή ή μη εφαρμογή των παραπάνω συστατικών διατάξεων,

τις οποίες εφάρμοσε για να δικαιολογηθεί η εφαρμογή τους.

Ειδικότερα, ενώ για την πληρότητα της αιτιολογίας της απόφασης που δέχεται, ότι το χέρι του διαθέτη για τη σύνταξη ιδιόγραφης διαθήκης υποστήριζε τρίτος για να γράφει πιο άνετα ή ότι κατηύθυνε τρίτος με συνέπεια στην τελευταία αυτή περίπτωση, την ακυρότητα της διαθήκης, πρέπει να γίνεται αναφορά στην κατάσταση της κινητικότητας των χεριών του διαθέτη, ώστε να κριθεί ο βαθμός της παρέμβασης του τρίτου, αν δηλαδή ήταν υποστηρικτικός απλά ή κατηύθυνε το χέρι του διαθέτη, καθόσον αν ο διαθέτης διατηρούσε έστω και μερικώς την κινητικότητα των χεριών του και διέθετε πνευματική επάρκεια, θα μπορούσε να συντάξει με τη βοήθεια τρίτου έγκυρη, ιδιόγραφη διαθήκη.

Πλην όμως, η προσβαλλόμενη απόφαση ως προς το ζήτημα αυτό έχει αντιφατικές αιτιολογίες, καθόσον ως προς τη γραφική ικανότητα της διαθέτου, που συναρτάται με το ιδιόχειρο της γραφής, της διαθήκης της, αναφέρει άλλοτε ότι αυτή κατά το χρόνο έκφρασης της τελευταίας βούλησής

της, είχε μειωμένη γραφική επάρκεια, οπότε στην περίπτωση αυτή και ενόψει του ότι δεν υπάρχει παραδοχή ότι η διαθέτης κατά τον ίδιο παραπάνω χρόνο, βρισκόταν σε κατάσταση ανικανότητας προς δικαιοπραξία και εντεύθεν αδυναμίας ελέγχου αυτών που γράφει, ή ότι υπήρχαν άλλα ελαττώματα στην εκφρασθείσα στη διαθήκη, βούλησή της, θα μπορούσε να συντάξει, ιδιόγραφη διαθήκη έγκυρη με τη βοήθεια, τρίτου και άλλοτε ότι είχε γραφική αδυναμία και αδρανές χέρι δηλαδή στερούμενο δραστηριότητας, οπότε στην περίπτωση αυτή, η διαθήκη της θα ήταν άκυρη, αφού η γραφική κίνηση θα προερχόταν από τον τρίτο.

Επομένως, είναι βάσιμος ο τρίτος λόγος του κύριου δικογράφου της αίτησης αναίρεσης και οι συναφείς δεύτερος και τρίτος πρόσθετοι λόγοι αυτής, με τους οποίους αποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση η πλημμέλεια από τον αρ. 19 του άρθρου 559 ΚΠολΔ, της έλλειψης δηλαδή νόμιμης βάσης της προσβαλλομένης απόφασης λόγω ελλিপών και αντιφατικών αιτιολογιών, ως προς το παραπάνω ουσιώδες ζήτημα.

Κατ' ακολουθίαν τούτων πρέπει να γίνει δεκτή η αίτηση αναίρεσης, παρελκούς της έρευνας των λοιπών λόγων αυτής, που καθίστανται αλυσιτελείς, λόγω της αναιρετικής εμβέλειας στο σύνολο της προσβαλλομένης απόφασης των παραπάνω λόγων, που έγιναν δεκτοί, να αναιρεθεί η προσβαλλομένη απόφαση και να παραπεμφθεί η υπόθεση για περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο δικαστήριο, που θα συγκροτηθεί από άλλους δικαστές, όλων εκείνων που εξέδωσαν την αναιρούμενη απόφαση.